

Zprávy, informace, oznámení

Výuka pomocí videokonference

Na CMTF v letním semestru 1999/2000 probíhaly už potřetí interdisciplinární kurzy Dialogu vědy a náboženství (VAN1 a VAN2) metodou semidistanční výuky, tj. s instruktorem, vždy dva týdny na začátku semestru a dva týdny na jeho konci, a mezitím, kdy je instruktor v USA, pomocí listserveru, tj. uzavřeného e-mailu a webové stránky. Letos k těmto dvěma metodám byla přiřazena navíc i videokonference. Pro oba kurzy, VAN1 a VAN2, proběhly čtyři dvouhodinové videokonference za použití webkamer na obou místech výuky, tj. na CMTF UP v Olomouci a v Centru vědy a náboženství ve Springfieldu, Massachusetts. Ačkoliv šlo o spojení pomocí modemu s rychlostí pouze 56 Kbps, všechny videokonference byly úspěšné jak po zvukové stránce, tak jejich videopřenos byl dostatečně zřetelný a vyhovující.

Kolegium rektorky jednalo o poradenském systému

V pátek 19. 5. zasedalo Kolegium rektorky UP, jehož se zúčastnil také Mgr. D. Dvořák, ředitel olomouckého SANANIMU, který přítomným akademickým funkcionářům představil právě vznikající občanský projekt Internetporadna, do něž by se podle jeho představ měli zapojit odborníci z celé republiky (také vysokoškolské pedagogové a studenti), kteří by prostřednictvím www stránky odpovídali na dotazy týkající se problematiky drogových závislostí, psychických i fyzických handicapů, pomoci ohroženým dětem a starým lidem. Pro tuto aktivitu se Mgr. Dvořák pokoušel získat především děkany jednotlivých fakult UP. Protože jde o projekt zcela nový, navrhla rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., nejprve zveřejnit na stránkách univerzitního týdeníku odkaz na webovou stránku, které by poskytl o tomto projektu informace širší akademické veřejnosti. Zájemci si je tedy mohou vyhledat na www.sananim-ol.cz.

Dalším bodem na programu pátečního zasedání Kolegia rektorky byla analýza informačního a poradenského systému na UP, jehož současný stav zmapoval a do předloženého materiálu zpracoval doc. J. Luska, CSc., prorektor pro studijní a pedagogické záležitosti.

Jen několik řádků

O penězích a prestiži

Podle rektorky prof. J. Mačákové je rozdělení státní dotace kompromisem (ŽUP 29/7). Kompromisem, který fakultám nejméně nevyhovuje. Faktum je, že MŠMT snížilo dotaci pro UP o 26 milionů a dalších 80 milionů jsme ztratili vlivem naší podprůměrné grantové aktivity. Všichni vědí, že více peněz univerzita nemá a mít nebude, pokud se o ně sama nějak nepostará. Jedna cesta se tu nabízí:

Senáty mají mandát k tomu, aby vybičly děkany fakult i rektorku UP k předložení návrhu, jak zvýšit grantovou aktivitu akademických pracovníků UP na úroveň republikového průměru, a získat tak od ministerstva k výjimečným 80 milionů ročně navíc.

Návrh mohou senáty vypracovat také samy, zabránit jim v tom může jen nedostatek vlastní vůle. Jsou-li naši senátoři ochotní dosáhnout toho, co univerzita dlouhodobě prospívá, začnou jednat o stimulaci grantové aktivity ještě před prázdninami. Příčinou-li se o zavedení účinné metody pozitivní zpětné vazby ke zvýšení grantové úspěšnosti, bude výsledek jistý. Univerzité přibude desítky milionů a její prestiž se zvýší.

M. Hejtmánek

Vzhledem k tomu, že každým rokem tráví své studijní pobyty mnoho učitelů UP v zahraničí, úspěšná aplikace této metody jim může v budoucnu kromě e-mailu dovolit navíc i tento druh komunikace, který je rychlý, bezprostřední, efektivní a poměrně laciný. Nová webkamera firmy Logitech (Quickcam Home), která je instalována v počítačové učebně CMTF, dnes stojí kolem \$ 100 a microsoftský software NetMeeting verze 3.01 je zdarma.

S dotazy stran této metody výuky a komunikace se můžete kdykoliv obrátit buď na instruktora kurzů Dialog vědy a náboženství ing. F. Mikeše, Ph.D. (fmikes@elabs.com), nebo na správce počítačové sítě CMTF Mgr. E. Slavíčkovou (sla@risc.upol.cz).

F. Mikeš a E. Slavíčková, CMTF UP

Pro zájemce o cykloturistiku

V termínu od 4. 6. do 9. 6. 2000 pořádá Akademik centrum FTK UP kurz cykloturistiky. Cena kurzu je 1200 Kč (v ceně jsou zahrnuty náklady na doprovodné vozidlo, ubytování, materiál), odjezd je plánován 4. 6. v 9 hod. od Sportovní haly UP (předběžně). Stravování je ve vlastní režii (hospůdky).

Přihlášky přijímá sekretariát Akademik centra FTK UP v Neředíně, tř. Míru 115 (3. podlaží nové budovy, dveře č. 329, Z. Vodrážková).

PaedDr. J. Vaculík, CSc.,
vedoucí kurzu

Křest Olomouckých listů

V pondělí 29. 5. bude v 10 hodin na Děkanátě PdF UP (Žižkovo nám. 5) za účasti editorů K.Princové, prof. F. Mezihoráka a dr. M. Hořínka slavnostně pokřtěna knížka Olomoucké listy, vydaná ve spolupráci s Heimatverband Olmütz – Nördlingen.

-red-

Britská rada informuje

Písemné části cambridgeských zkoušek pro registrované kandidáty se budou konat ve dnech:

- 3. 6. – Business English Certificate Two;
- 9. 6. – Preliminary English Test;
- 14. 6. – Certificate in Advanced English;
- 15. 6. – Certificate of Proficiency in English;
- 17. 6. – First Certificate in English.

Středisko Britské rady bude otevřeno do soboty 1. července a po letních prázdninách od úterý 22. srpna 2000.

-br-

Bronzové medaile

J. Janského na PřF UP

Bronzovou medailí prof. J. Janského oceňuje Český červený kříž ty, kteří již desetkrát poskytl svou krev k záchraně zdraví či života našich spoluobčanů. Na zasedání Akademického senátu PřF UP již tradičně předal děkan PřF UP doc. J. Lasovský, CSc., toto vyznamenání Mgr. L. Bařinové, Mgr. L. Lákomé, P. Hutečkoví, P. Sítkové a L. Zárubové, pracovníkům a studentům PřF UP. Při této příležitosti jim poděkoval za lidský přístup, kterým reprezentují Univerzitu Palackého na veřejnosti. Současně byly oceněným předány dárky od fakulty a ČČK.

Dr. M. Juřík,
předseda 5. MS ČČK

Čestný doktorát UP

Na základě rozhodnutí Vědecké rady UP bude dne 8. 6. 2000 v 11 hodin v aule FF UP udělen čestný doktorát prof. R. A. Kyleovi, M. D., (nar. 1928) celosvětově proslulému americkému odborníkovi, který neobyčejně významným způsobem přispěl k rozvoji hematologie, a to jak v oblasti vědeckovýzkumné, tak i v oblasti klinické praxe. Prof. R. A. Kyle spolupracuje již léta s olomouckými hematologickými pracovišti v řešení problematiky monoklonálních gamapatií. Udělení čestného doktorátu Univerzity Palackého je prvním oceněním, jež se prof. Kyleovi dostane z evropského univerzitního pracoviště ze země mimo Evropskou unii.

-red-

Cenu F. Palackého převezme prof. O. Nečas

Ve středu 14. 6. v aule FF UP proběhne ve 12.30 hod. slavnostní akt, při němž převezme Cenu F. Palackého prof. MUDr. Oldřich Nečas, DrSc., emeritní profesor Biologického ústavu Masarykovy univerzity v Brně. Prof. Nečas je cytolog evropského jména, který vytvořil významnou vědeckou školu. Cena F. Palackého je letos udělována podruhé, jejím prvním nositelem se loni stal prof. PhDr. Josef Polišenský, světově proslulý český historik.

-red-

Zprávy, informace, oznámení**Ze Zprávy o činnosti Sportovního klubu UP**

Dne 9. 5. se ve Sportovní hale UP uskutečnila valná hromada Sportovního klubu UP. Na tomto shromáždění přednesl RNDr. L. Bank Zprávu o činnosti SK UP za období od 19. 4. 1999 do 8. 5. 2000, z níž vybíráme:

– Vstupujeme do dalšího tisíciletí s nadějí, že konečně bude schválen zákon o tělesné výchově a sportu, který již byl předložen vládě a parlamentu. Jeho schválením s optimismem očekáváme výrazné zlepšení podmínek pro veškerý český sport.

– Éra devadesátí let VŠ sportu byla důstojně završena oslavou v pražském Karolinu za účasti významných politických činitelů, záslužných pracovníků, trenérů a závodníků. Této významné události se zúčastnili i zástupci UP a našeho klubu.

– V současné době má ČAUS evidováno 27 664 členů v 41 VŠ klubech a tělovýchovných jednotách. Je potěšitelné, že náš klub s počtem členů 2 402 je největším klubem této asociace.

– Problém ekonomického rázu se v našem klubu neustále prohlubuje. Úzce s tím souvisí částečné snížení výkonnosti našich nosných sportů, a to zejména v seniorských kategoriích. Stále se nám nepodařilo sehnat většího sponzora pro klub tak, abychom mohli zajistit reprezentaci na nejvyšší úrovni. Přesto je náš SK stále nejúspěšnějším klubem v regionu.

Měli jsme opět zastoupení v nejlepší desítku sportovců regionu zásluhou volejbalistky E. Celbové a kanoisty R. Knebla. Kanoistka M. Řihošková byla vyhlášena nejlepší juniorkou. V nejvyšší soutěži kromě volejbalistek postoupili do finálových bojů o titul vodní pólisté. Skvělého úspěchu dosáhla volejbalová družstva – mladší dorostenci získali titul přeborníka republiky a mladším dorostenkám se podařilo titul obhájit. V basketbalu nám činí radost výsledky centra mládeže, družstva kadetů a juniorů jsou ve čtvrtfinále play off.

– U našich nejúspěšnějších oddílů v individuálních sportech na nejvyšší úrovni setrvávají kanoisté – vodní slalom a sjezd, zejména v reprezentaci dosahují Knebel, Zíchová a Řihošková výborných výsledků, plavci získali na přeborech ČR řadu medailových umístění zásluhou J. Duba a M. Lastůvkové. Výrazného mezinárodního úspěchu dosáhla členka oddílu orientačního běhu M. Hrdinová, která zvítězila v orientačním závodě SP na kolech.

– Dalším pozitivem je iniciativa studentů UP, kteří založili tři nové sportovní oddíly – lukostřelby, sebeobranu a sportu v přírodě – extrémních sportů. Je připraveno založení oddílu golfu.

– I přes uvedené fakta není významná reprezentace UP adekvátně podporována

a oceněna. Pokračujeme v dobré spolupráci s vedením FTK a navázali jsme na dobré vztahy i s vedením UP. Výčet naší činnosti, dosažené výsledky, velká členská základna, zastoupení v reprezentaci ČR, získání řady titulů mistrů ČR a akademických mistrů ČR nás oprávněně řadí mezi nejúspěšnější kluby našeho regionu a ČAUS.

-red-

Habilitace**Fakulta tělesné kultury UP**

V průběhu veřejné části zasedání Vědecké rady FTK UP dne 12. 6. 2000 v 10 hod. v zasedací místnosti FTK UP proběhne habilitační řízení **doc. PhDr. Hany Váľkové, CSc.**, vedoucí Katedry aplikované tělesné výchovy FTK UP, v **oboru kinantropologie**. Habilitační přednáška má téma *Sociální role učitele tělesné výchovy a její profesní dimenze (soubor prací k tématu „Osobnost učitele TV“ z let 1972–1999)*; oponenty jsou prof. B. Svoboda, DrSc. (FTVS UK Praha), prof. F. Sýkora, DrSc. (FTVS UK Bratislava), prof. V. Kovářiček, CSc. (PdF UP Olomouc). Předložená habilitační práce je vyřazena od 14. 4. 2000 v knihovně FTK UP.

-ftk-

Události**Seminář o osobnosti a díle L. N. Tolstého**

Dne 11. 5. se v aule Filozofické fakulty UP konal seminář o Lvu Nikolajeviči Tolstém. Cílem této akce bylo připomenout osobnost a dílo ruského spisovatele, od jehož úmrtí letos uplyne 90 let, a zároveň představit studentům olomoucké slavistiky literární speciality českých rusistických pracovišť.

Studenti i olomoucká veřejnost si tak mohli vyslechnout řadu referátů a diskusních příspěvků, jejichž celkový počet nemohl být nakonec z časových důvodů ani vyčerpán.

Hlavní referát přednesl prof. M. Jehlička (Praha); zaměřil se především na vlny zájmu o osobnost Tolstého a jeho dílo v české literární vědě. Zmínil se také o své nedávno publi-

kované monografii *Lev Tolstoj – vypravěč a vizionář*, sestavené z článků a doslovů, které psal v průběhu posledních tří desetiletí. Doc. J. Honzík (FF UK Praha) vyzdvihl skutečnost, že Tolstoj jako umělec vysoce převážil nad Tolstým – myslitelem a po umělecké stránce se vyrovná Dostojevskému. Prof. I. Pospíšil (FF MU Brno) hovořil o marginálních jako prostředcích ozvláštňení v Tolstého díle, prof. O. Richterek (PdF v Hradci Králové) se dotkl přístupu dnešní generace k tomuto autorovi. Domácí prof. M. Zahrádka seznámil posluchače se jménem francouzského badatele E.M. Vogüé, který jako první uvedl jméno Tolstého do francouzské literatury a napsal o něm

řadu kritických studií, doc. Z. Pechal hovořil o střetu konstruktů a živelného v Tolstého dílech a Mgr. R. Filipcová analyzovala poetiku Tolstého povídky *Bláznovy zápisky*. Prof. Neumann (Praha) se věnoval tématu Tolstoj a narodnictví, dr. J. Dohnal (FF MU Brno) promluvil o psychologii postav *Kreutzerovy sonáty*. Dr. I. Ryčlová (FF MU Brno) představila Tolstého – dramatika a doc. C. Kučera (Univerzita J. E. Purkyně Ústí nad Labem) zhodnotil současný stav rusistiky na českých vysokých školách.

Seminář v podstatě splnil, co si předsevzal. Škoda jen, že tu chyběl kontakt se studenty, kterým byl určen především. To je varováním a výzvou pro další literární semináře, které se olomoucká Katedra slavistiky chystá uspořádat v budoucnu.

-uti-

Mimořádné shromáždění akademické obce PdF UP

ní státní dotace a o rozpočtu UP a vyjádřila pochybnost, zda bude Akademický senát PdF UP moci na svém připravovaném zasedání 1. 6. přijmout vyrovnaný rozpočet fakulty.

Tajemník PdF UP ing. M. Tomásek se ve svém příspěvku k diskusi vyjádřil ke způsobu stanovení koeficientu náročnosti fakult a studijních programů. Zdůraznil, že důsledky přijatého rozdělení státní dotace znamenají pro PdF UP, která nikdy nežádala o podporu z rezervy UP, další zpřísnění příslušných opatření, a upozornil, že míra vzájemné mezi-fakultní solidarity musí mít svou stanovenou mez a konkrétní pravidla.

Rektorka UP prof. J. Mačáková poděkovala za pozvání na shromáždění akademické obce PdF UP a vyjádřila politování nad situací názorové neshody, ve které se některé fakulty v souvislosti se schvalováním rozpočtu ocitly. Ubezpečila vedení PdF UP, že chápe těžkosti, do kterých se fakulta dostává, a zdůvodnila přijatý návrh, jenž předložila AS UP (podrobněji viz *Způsob rozdělení státní dotace je kompromisem*, Žurnál UP č. 29, str. 7). Navrhla, aby se

tajemníci fakult účastnili přípravy rozpočtu pro příští rok, a vyzvala ke spolupráci na metodice i ostatní členy akademické obce PdF UP.

Do diskuse se zapojili i někteří z přítomných členů akademické obce PdF UP; v závěru setkání bylo přijato následující usnesení:

Shromáždění akademické obce PdF UP vyjadřuje plnou podporu usnesení Vědecké rady PdF UP ze dne 16. 5. 2000 k negativním dopadům rozpočtu UP na rok 2000, přednesené děkanem doc. J. Šteiglem, CSc.

Připojujeme se k žádosti Akademického senátu UP, aby vedení UP vypracovalo do konce listopadu 2000 podklady pro systemizaci všech složek UP a aby přípravu systemizace průběžně konzultovalo s vedením Pedagogické fakulty UP.

Požadujeme vypracování transparentních, měřitelných ukazatelů a pravidel, která by objektivněji vyjadřovala metodiku rozdělování neinvestiční dotace MŠMT tak, aby byla zajištěna nezbytná úroveň provozu a rozvoje fakulty, včetně žádoucí úrovně vědeckovýzkumné a nezbytného kvalifikačního růstu pracovníků.

-mav-



Krátce poté, kdy skončila na FF UP smlův studijní pobyt devatenáctičlenná skupina amerických studentů z University of Nebraska, přicestovali do Olomouce jejich kolegové z univerzitního sboru této vysoké školy. V Olomouci se představili na dvou koncertech: studentské obci 10. 5. v aule PdF UP a široké veřejnosti pak 11. 5. v Husově sboru.

-red-, foto -tj-

Události

Setkání olomoucké historické obce

V úterý 16. 5. zaplnily učebnu U1 Filozofické fakulty UP více než čtyři desítky olomouckých historiků a jejich kolegů z historických pracovišť v Praze a Opavě. Cílem jejich společného setkání nazvaného *Olomouc a olomoucká historická práce 2000* bylo zhodnotit současný stav historického bádání o Olomouci a nastínit jeho budoucí perspektivy. Organizátorem tohoto semináře se stala Katedra historie FF UP, jejíž vedoucí doc. I. Barteček, CSc., v úvodu přivítal odborníky z několika olomouckých historických pracovišť – olomoucké pobočky Zemského archivu v Opavě, Státního okresního archivu v Olomouci, Památkového ústavu v Olomouci, olomouckého Vlastivědného muzea a Muzea umění, kolegy z Archivu UP, z Katedry teorie a dějin výtvarných umění FF UP, Katedry bohemistiky FF UP, Katedry germanistiky a nederlandistiky FF UP, Cyrilometodějské teologické fakulty UP, Lékařské fakulty UP, Fakulty tělesné kultury UP a hosty z mimoolomouckých pracovišť – prof. A. Skřivana z Ústavu historických věd FF UK v Praze a prof. J. Uhlíře ze Slezské univerzity v Opavě.

Prof. M. Trapl, CSc., představil přítomným aktivitu Katedry historie FF UP v uplynulých deseti letech s důrazem na oblast regionálních dějin, činnost Kabinetu regionálních dějin při této katedře a zmínil se také o práci Centra pro československá exilová studia při FF UP, jehož je ředitelem. Doc. J. Schulz, CSc., informoval o záměru vydat akademické dějiny města Olomouce (viz ŽUP č. 27/2000, s. 3), na nichž by participovala řada odborníků z různých olomouckých pracovišť, a o dosavadním jednání s představiteli města, které by mělo tento projekt financovat.

Další část dopoledního programu semináře patřila především vystoupením odborníků z olomouckých archivních pracovišť (PhDr. J. Balatková, PhDr. B. Kaňák, PhDr. P. Urbášek), kteří hovořili o současném stavu a možnostech využití nových archivních fondů pro historické bádání, ale také o publikační činnosti těchto institucí. Zaujala rovněž vystoupení literárních vědců: prof. E. Petřů, DrSc. (dějiny literatury a divadla v Olomouci), doc. I. Fialové, CSc. (německá literatura v Olomouci), a doc.

J. Fialy, CSc., který představil připravovanou publikaci nakladatelství Danal *Olomouc – město na evropské křižovatce*, jež přináší historii pobytů korunovaných hlav i prezidentů v hanácké metropoli. Na své si přišli i zájemci o dějiny výtvarného umění: prof. M. Togner využil příkladu Olomouce k tomu, aby poukázal na bílá místa moravského barokního malířství, PhDr. H. Sedláčková (PÚ v Olomouci) doplnila své sdělení o olomouckém renesančním skle projekcí diapositivů. Světelných obrazů využil také PhDr. J. Bláha, který přítomné seznámil s výsledky archeologických výzkumů, jež byly na území města Olomouce prováděny v uplynulých letech.

Výčet zajímavých příspěvků, které na celodenním setkání olomoucké historické obce odezněly, nemůže být na tomto místě úplný, avšak čtenáře jistě potěšíme sdělením, že většina z nich bude publikována ve Sborníku prací historických (AUPO).

R. Fífková

Symposium k poctě prof. Václava Richtera

Katedra dějin umění FF UP si společně se Seminářem dějin umění FF MU v pátek 19. 5. 2000 připomněla významné výročí historika umění prof. V. Richtera, který je s oběma univerzitami neoddelitelně spojen svým dlouholetým pedagogickým a vědeckým působením. V r. 1946 založil v Olomouci studium dějin umění, po jeho zrušení v r. 1956 byl však nucen opustit olomouckou univerzitu a přešel do Brna. *Symposia k poctě prof. Václava Richtera (1900–1970)*, 100. výročí narození a 30. výročí úmrtí pořádaného v olomouckém Muzeu umění se zúčastnila řada přímých žáků V. Richtera, olomouckých i brněnských. Zazněla zde řada příspěvků, které ukázaly, že odkaz V. Richtera neustále působí.

Setkání zahájil prof. J. Kroupa, vedoucí Semináře dějin umění FF MU, který se zaměřil na metodologický přínos V. Richtera dějinám umění a zhodnotil filozofující aspekty v jeho díle. Na tento referát navázal prof. J. Bakoš, vedoucí Ústavu dějin umění SAV, který se zaměřil nad kritickým vztahem V. Richtera k tzv. vídeňské škole dějin umění. Příspěvek prof. R. Chadraby z FF UP vysoce hodnotil interdisciplinární přístup V. Richtera v olomouckém Semináři dějin umění na příkladu výzkumu raně středověké Olomouce. Doc. R. Švácha z FF UP se zabýval vztahem V. Richtera ke studiu prostoru v architektuře. Příspěvky PhDr. L. Konečného z Muzea města Brna a PhDr. J. Bláhy z FF UP byly věnovány vztahu archeologie a dějin umění – první na příkladu V. Richtera a jeho výzkumu počátků raně středověkých měst a druhý na základě práce V. Richtera o raně středověké Olomouci. Oba potvrdily správnost a opodstatněnost metod výzkumu a výsledků bádání V. Richtera, které jsou dodnes, zvláště v případě Olomouce, jediným metodicky a myšlenkově uceleným konceptem dějin města, jenž i přes místní faktografické korekce zůstává nadále platný. Olomoucké symposium přineslo nejen vzpomínku na výjimečného badatele a učitele mnoha přítomných, ale v referátech vyvedlo V. Richtera jako stále inspirativní vzor. Nezbyvá než očekávat brzké vydání sborníku, který bude navíc obsahovat i několik příspěvků na symposium nepřednesených a shrnujících některé další aspekty badatelského profilu prof. V. Richtera.

Mgr. O. Jakubec, FF UP

Na Katedře germanistiky FF UP se křtila studentská detektivka

Celý letní semestr loňského akademického roku věnovala skupina studentů germanistiky FF UP pod vedením německého lektora S. Schäfera psaní detektivní parodie nazvané *Abschiedsbriefe* (Dopisy na rozloučenou), která minulý týden spatřila světlo světa ve Vydavatelství UP. Slavnostní křest tohoto pozoruhodného dílka, čítajícího 211 stran německého textu a doplněného ilustracemi M. Beránkové, se odehrál ve středu 17. 5. na Katedře germanistiky FF UP za přítomnosti



tří z osmi autorů knížky (jsou jimi I. Křištofová, J. Janeček, L. Malota, M. Nováková, G. Rexová, L. Růžicka, P. Škrobáková a M. Zúkalová), kteří se ukrývají pod pseudonymem Paolo Nemeč, jejího editora S. Schäfera (na snímku druhý zprava), vedoucí katedry doc. I. Fialové, CSc., a doc. L. Topolské, CSc.

Při této příležitosti jsme přítomnou trojici autorů M. Novákovou, I. Křištofovou a L. Růžicku podrobili výslechu, při němž jsme se dověděli, že čtenáři této detektivky se mohou „těšit“ na dvě vraždy – německého profesora a české doktorandky. S. Schäfer nám pro psaní určil několik pravidel, která jsme museli striktně dodržovat: místem dějem musela být univerzita, zavražděným buď student, nebo pracovník univerzity, držet jsme se museli také zásad podobných těm, které pro detektivní román určil páter Knox, řekl Žurnálu L. Růžicka (na snímku druhý zleva). Zajímalo nás, kdo se v tomto románu zhostil role detektiva. *Detektivem je v tomto případě německý profesor Robert Streit, germanista, který je přítelem zavražděného už od dob studií. Některé postavy románu mohou vzdáleně připomínat vyučující olomoucké filozofické fakulty, ale podobnost je zde čistě náhodná, prozradila M. Nováková (první zprava).*

Na náš dotaz, jak román vznikl, odpověděla I. Křištofová (první zleva): *Při psaní spolupracovali dvojice studentů, z nichž každá vytvořila určitou pasáž textu, přičemž zápleтка byla předem dána. Na seminářích jsme pak pod vedením S. Schäfera zkompletovali hotový text a určili si další úkol, který jsme během týdne vypracovali. Naším úkolem také bylo, aby čtenář této detektivky dostal všechny indicie potřebné k odhalení pachatele, i když by to podle našeho názoru nemělo být jednoduché – to je ostatně účelem kriminálního románu. Zeptali jsme se také, do jaké míry je tento kriminální román parodií, jak hlásá jeho podtitul. Při psaní jsme se dost nasmáli, a proto jsme se dohodli, že v románu necháme i odlehčená místa. Od Abschiedsbriefe by tedy čtenáři neměli očekávat pouze napětí, ale také zábavu, sdělili nám mladí germanisté.*

Do jaké míry se studentům germanistiky jejich záměr zdařil, budou mít možnost posoudit i čtenáři našeho univerzitního týdeníku. Žurnal UP totiž v některém z příštích čísel přinese ukázkou z této detektivní parodie v překladu doc. I. Fialové, CSc.

-raf-, foto -tj-

Události

Mezinárodní vědecký seminář na Pastvinách

Ve dnech 11. a 12. května proběhl úspěšně ve výcvikovém středisku FTK UP na Pastvinách již třetí mezinárodní vědecký seminář se zaměřením na *Efekty pohybového zatížení v edukačním prostředí tělesné výchovy a sportu*. Pořadatelem byla Katedra učitelství tělesné výchovy FTK UP Olomouc. Semináře se zúčastnilo 27 pedagogů z České republiky, Slovenska a Polska. Úvodní referáty přednesli prof. L. Dobrý, CSc., z FTVS UK Praha a prof. K. Frömel, DrSc., z FTK UP Olomouc. Program probíhal současně ve dvou sekcích (jedna se zaměřením na oblast školní tělesné výchovy a druhá na oblast sportovního tréninku). Obsahem semináře byla problematika principů specifických pohybových zatížení, pohybové zatížení v současných didaktických modelech, pohybové hry a rozvoj rychlostních schopností, extrémní zatížení ve vyučovací jednotce tělesné výchovy dívek, odezva svalstva seniorek na silové zatížení a sledování velikosti zatížení v tréninkovém procesu mladých sportovců.

Věřím, že čtvrtý ročník tohoto semináře bude stejně úspěšný jako ročníky předchozí.

PaedDr. M. Kalabis,
KUTV FTK UP

Doc. J. Bistřickému, CSc., k sedmdesátinám



Pedagogové a studenti Katedry historie si ve středu 10. 5. před zaplněnou aulou FF UP společně zahráli v *Apokryfu o pozoruhodném muži Jindřichu Zdíkově, synu kronikáře Kosmy a manželky jeho Božetěchy*, který sepsala archivářka PhDr. M. Macková, donedávna vyučující na této katedře. Rozverný divadelní kus byl dárkem k 70. narozeninám doc. J. Bistřickému, CSc., který na Katedře historie FF UP působí od roku 1964. Náš snímek ze zákulisí zachytil nejstaršího českého kronikáře Kosmu, kanovníka pražského (doc. I. Barteček, CSc., uprostřed) s jeho rodinou – celou manželkou Božetěchou (PhDr. I. Koucká) a půlkou syna Jindřicha Zdíka, biskupa olomouckého (T. Sedoník).

-raf-, foto T. Jemelka

Michal Viewegh se na FF UP dopustil „zvrhlosti“

V pondělí 15. 5. navštívili Filozofickou fakultu UP hned dva známí literáři. Dopoledne to byl Karel Čulík, vydavatel Britských listů, který tak v krátké době vystoupil na pódě naší alma mater již podruhé (viz ŽUP č. 11/1999, s. 5). Odpoledne se mohli studenti UP setkat s Michalem Vieweghem, který přijel do Olomouce představit svou novou knížku *Nové nápady laskavého čtenáře*, v níž paroduje patnáct českých i světových spisovatelů a jeden literární časopis a v níž najdeme karikatury P. Reisenauera. Studentům UP M. Viewegh přečetl dvě ukázky z této knížky: parodii na každoroční fejeton L. Vaculíka Jaro je tady a pak na naléhání obecnstva také text, v němž paroduje svůj vlastní styl z Povídek o manželství a sexu. Skutečnost, že si v Nových nápadech laskavého čtenáře střílí sám ze sebe a ještě tuto parodii hlasitě předčítá, Viewegh komentoval jako vrchol zvrhlosti.

V souvislosti s tímto textem pak spisovatel hovořil o svém už pověstném vztahu k literárním kritikům, které ani na tomto místě nijak



Na snímku T. Jemelky M. Viewegh s PhDr. L. Machalou.

nešetří. Zmínil se také o knize, na níž v současné době pracuje a která zatím nese název *Roman pro ženy. Láká mě dokázat, že i opovrhovaný žánr, jakým je například červená knihovna, se dá napsat dobře*, prohlásil spisovatel o svém připravovaném románu. Vieweghův odpovědní program pokračoval autogramiádou v knihkupectví Beta v Edelmannově paláci, večer pak autor předčítal z Nových nápadů laskavého čtenáře v olomouckém Divadle hudby.

-raf-

Kurzy pro doktorandy: větší než malé množství?

Ve dnech 16. – 18. 5. proběhl na Ústavu lékařské chemie a biochemie LF UP doktorský nastavbový kurz nazvaný *Molekulární aspekty biologické aktivity*. Kurz vedli dva externí učitelé Ústavu lékařské chemie – doc. V. Křen (Mikrobiologický ústav AV ČR) a dr. P. Drašar (Ústav organické chemie AV ČR). Záměrem těchto kurzů bylo informovat studenty o molekulárním modelování struktur od jednoduchých sloučenin až po makromolekuly a s tím souvisejícími poznatky z xenobiochemie, metabolické aktivace a biologické aktivity. V rámci kurzu dostali příležitost přednášet i zahraniční hosté. Plánovanou přednášku dr. P. Maurela (INSERM, Montpellier, Francie), která měla světovou úroveň a zahrnovala poznatky dosažené za poslední rok, doplnily přednášky dr. J. Kalemkiwicz (Univerzita Rzeszów, Polsko), doc. D. Dobroty a doc. J. Lehotského (oba LF UK Martin, Slovensko).

Ukázalo se, že přednášky zahraničních hostů byly přitažlivé nejen pro studenty. Dokonce se objevil názor, že přednášky docentů Dobroty a Lehotského o synapsích, respektive o signálních molekulách, by si zasloužily jednou tolik prostoru než dostaly. Byl tedy formát a rozsah kurzu vhodný? Byl pro postgraduaty přínosný? Celkově studenti kurz chválili, protože informoval o zajímavém dění v dalších oborech, neušel však připomínkám. Zahraniční přednášky byly vítaným oživením, ovšem poněkud rozštěpily původně ucelenější koncept kurzu. Na druhou stranu specializovaná přednáška dr. Drašara o databázích chemických informací byla celkem pochopitelně hodně na okraji zájmu studentů Lékařské fakulty. Tato přednáška byla zaměřena spíše na studenty chemických oborů Přírodovědecké fakulty, jejichž účast na kurzu však byla prakticky nulová navzdory včas rozeslaným pozvánkám.

Závěrem patří poděkování všem přednášejícím za velmi pěkné prezentace a také oboro-

vě radě lékařské chemie a biochemie za uspořádání kurzu. Podobné kurzy jsou vhodným doplňkem postgraduálního studia a měly by se i nadále objevovat. Časovým rozsahem by měly tyto kurzy zůstat stejné, možná by mohly být o půl dne kratší, protože tři dny vcelku považovali studenti za maximum. Lepší by byl ucelenější sled přednášek v menším časovém rozsahu. A co udělat pro přilákání studentů z pracovišť mimo Lékařskou fakultu? V zahraničí se praktikuje teplý nápoj a suché pečivo...

M. Modrianský,
Ústav lékařské chemie a biochemie LF UP

Artroskopické dny s mezinárodní účastí

Ve dnech 11. – 12. 5. 2000 uspořádala Ortopedická klinika LF UP a FN Olomouc sympozium v prostorách Právnické fakulty UP, jehož hlavním tématem byly artroskopické rekonstrukční výkony na velkých kloubech. Tato akce se setkala s mimořádným zájmem, o čemž svědčí více než 300 účastníků kongresu z České republiky a ze Slovenska. Ve 42 přednáškách byly prezentovány nejnovější operační postupy při artroskopické rekonstrukci velkých kloubů. Víc než třetina přednášek (15) byla přednesena odborníky z Ortopedické kliniky LF UP a FNO. Většina vystoupení měla vynikající úroveň a byla prezentována pomocí nejnovější audiovizuální techniky. Všichni zúčastnění vysoce ocenili jak odborný přínos tohoto kongresu, tak i jeho společenskou část, která se uskutečnila na zámku ve Velké Bystřici. Tento kongres byl první svého druhu v naší republice a olomoucké pracoviště, které v tomto oboru patří k evropské špičce, chce v této tradici i nadále pokračovat.

Doc. R. Ditmar, CSc.,
přednosta Ortopedické kliniky LF UP a FNO

Z vědeckých pracovišť UP

Nová zbraň v boji s obezitou?

Dokončení z minulého čísla

V minulém čísle ŽUP jsme na tomto místě přinesli první část rozhovoru s Mgr. M. Modrianským, Ph.D., který pět let pracoval jako doktorand v USA v týmu prof. Garlida a nyní působí na Ústavu lékařské chemie a biochemie LF UP. Nyní otiskujeme jeho druhou část.

Jak se liší styl vědecké práce u nás a na univerzitních pracovištích v USA?

Rekl bych, že dnes se už příliš neliší. Nejvýznamnější roli zde sehrává otázka peněz, ale problém s finančními prostředky pro vědecký výzkum mají převážně i tak rozvinuté země jako je Kanada, kde výše grantů není nijak závratná, a proto se zde vědci nemohou pouštět do příliš náročných či rozsáhlých výzkumů. Je to však hlavně systémem rozdělování finančních prostředků grantových agentur, kdy právě kanadské agentury dávají šanci téměř všem projektům a peněz není nekonečně mnoho. Naopak v USA je výběr projektů usilujících o grantovou podporu nesmírně přísný, ale pokud projekt výběrovým řízením úspěšně projde, je grant natolik veliký, že stačí skutečně na velmi kvalitní výzkum.

Jak jste se spolu se svými kolegy využíval volný čas?

Snažili jsme se hodně cestovat. Někdy se říká, že Amerika začíná až na západ od Skalisticích hor. Sám stát Oregon má nádherné divoké a rozeklané pobřeží, hory s možností lyžování po celý rok, poušť, nejhlušší kaňon a nádhernou řeku Kolumbii. Takže o inspiraci i pro víkendové výlety nebyla nouze. Samozřejmě jsme si projeli národní parky Západu, a když jsme se stěhovali z Ohia do Oregonu, jeli jsme vlastním autem napříč Spojenými státy, což bylo o to dobrodružnější, že jsme tuto cestu byli nuceni podniknout v zimě.

Neuvážete o tom, že se do USA alespoň na čas vrátíte?

Chtěl bych navázat spolupráci s dalšími pracovišti v USA, zaujala mě např. nabídka univerzity v Pittsburghu, ale tentokrát by můj pobyt v USA byl určitě podstatně kratší.

Na jakém výzkumném úkolu pracujete nyní?

Mám vlastní postdoktorandský grant, který se zabývá vlivem kolchicinoidů na tvorbu cytochromu P450 – bílkoviny zodpovědné za přeměnu xenobiotik, tzn. cizorodých látek, jež vstupují do organismu, na látky, které mohou být z organismu vyloučeny. Tyto látky jsou většinou lipofilní – tzn. snaží se zůstat v membránových strukturách buňky, v tucích, kde se ukládají a pak mohou působit škodlivě. Právě působením cytochromu P450 se stávají rozpustnější ve vodě a snáze jsou z organismu odbourávány. Některé cizorodé látky ovlivňují tvorbu bílkovin, např. cytochromu P450, a tím nepříznivě působí na buněčný metabolismus. Kolchicinoidy, alkaloidy rostlinného původu, jsou zajímavé jako potenciální hepatoprotektiva, tedy látky chránící jaterní buňky, ale jejich interakce s cytochromy P450 ještě nebyla popsána.

Exemplárním příkladem cizorodých látek jsou léky, z nichž mnohé jsou metabolizovány právě cytochromy P450. Pokud je při terapii podáváno více druhů léků, může docházet k mezilekové interakci. Tzn. zvýší-li cizorodá látka tvorbu určitého typu cytochromu P450, který metabolizuje ten druhý lék, nemusí tento lék vůbec působit, nebo naopak není metabolizovaný a potom může být pro organismus škodlivý. Mnohé léky jsou podávány jako prekursory, tzn. že účinkují, až když projdou metabolickým procesem, ale pokud se v těle hromadí, spíše škodí než prospívají.

Můžete čtenářům Zurnálu popsat, jak takový výzkum probíhá?

Při výzkumu používáme model lidských hepatocytů – jaterních buněk nanesených na Petriho misku, na něž působíme různými látkami, např.

právě kolchicinoidy. (Kolchicin je lék podávaný při revmatických potížích, ale má jednu nepříjemnou vlastnost – způsobuje nevolnost.) Pak sledujeme, jaké změny v jaterních buňkách nastaly. Může se jednat např. o snížení tvorby sérového albuminu (bílkovina přítomná v krevní plazmě, jejím úkolem je hlavně udržování objemu plazmy, ale je také schopna vázat a přenášet volné mastné kyseliny) nebo zvýšenou mimobuněčnou aktivitu enzymů, které jsou normálně přítomny jen v buňce, což je známkou poškození buňky. Nebo sledujeme oxidační poškození buněčné membrány agresivními látkami jako je např. terc-butylhydroperoxid (takové látky jsou často součástí chemických přípravků jako jsou čističidla, ředidla apod., ve výzkumu jsou používány jako model zastupující různé druhy kyslíkových radikálů, které v organismu běžně vznikají činností některých enzymů), a poškození buněk volnými radikály, kterými mohou být i kovy jako měď nebo železo.

Jakým způsobem získáváte lidské hepatocyty?

Při získávání lidských hepatocytů spolupracujeme s Transplantačním centrem FNO a využíváme orgány dárců, které se nehodí k transplantaci.

Používáte ke svým pokusům také laboratorní zvířata?

Ano, k pokusům s účinky léků používáme také laboratorní potkany. Musíme přitom splňovat podmínky zákona na ochranu zvířat, tzn. máme jich

k dispozici jen omezený počet, musíme přesně zdůvodnit, nač je potřebujeme, musíme zabezpečit, aby zvířata netrpěla. Např. perfuzi jater, kdy je do jater hadičkou napouštěna určitá tekutina a my sledujeme, zda se tekutina z jater vytékající nějak změnila, můžeme u potkanů provádět pouze při celkové anestézii.

S kým na tomto grantovém projektu spolupracujete?

Postdoktorandské granty jsou většinou řešeny v rámci pracoviště řešitele, což je i můj případ. Ovšem jak projekt postupuje, zjišťuji, že si zdaleka neporaďím se vším, a tak využívám kontaktů existujících na Ústavu lékařské chemie v rámci jiných projektů. Zkušenosti odborníci, jakými jsou v případě cytochromů P450 doc. Anzenbacher z Ústavu experimentální biofarmacie v Hradci Králové, dr. Maurer z francouzského Montpellier a dr. Machala z Výzkumného ústavu veterinárních léčiv v Brně, mi přispěli cennými radami a materiály.

Kde publikujete výsledky svého výzkumu?

Loni jsem prezentoval své výsledky na Xenobiochemickém sjezdu ve Smolenicích na Slovensku. Teď na jaře vyjde článek v General Physiology and Biophysics a krátká zpráva ve Physiological Research. Další článek je připravován do Biochemical Pharmacology, ale ještě zbývá dokončit několik měření, aby byl celistvější.

Za rozhovor poděkovala

R. Fífková

Co s plastovými lahvemi?

Podle nadsipy by se zdálo, že jde o ekologickou úvahu na téma likvidace plastových lahví. Jde však o využití tohoto nežádoucího odpadu pro zkvalitnění výuky fyziky. O tom, jak může učitel fyziky s plastovými lahvemi naložit, nás přesvědčil prof. H.-J. Wilke z Technické univerzity v Drážďanech, který ve čtvrtku 27. 4. v přeplněné posluchárně nové budovy PřF UP předvedl na dvě desítky fyzikálních experimentů, v nichž hlavní roli sehrály plastové lahve nejrůznějších rozměrů.

Že je skvělý experimentátor, nás host ze SRN přesvědčil nejen pokusem, při němž vodu měnil ve víno, ale třeba i konstrukcí elektromotoru zhotoveného z plastových lahví nebo důkazem beztlžného stavu při volném pádu. Snad největší pozornost vzbudily pokusy, při nichž se plastové lahve změny v raketové střeli. A tak by tento krátký příspěvek mohl mít také titulke Na Přírodovědecké

fakultě se střelelo. Nikdo však nebyl zraněn a účastníci přednášky se rozcházeli s mnoha náměty pro zpestření výuky.

Doc. O. Lepil, PřF UP

Nikdo nejsme schopni nestranně posoudit práci učitelů. Každý z nás chodil do školy.

Vítězil slabostí svého ducha. Moudřejší mu ustupovali.

-jas-

Objev je dílem talentu a štěstí. Vynález dílem talentu a pile.

Vědec by měl umět. Učitel by měl dát najevo, že umí.

-kos-

Vydavatelství UP informuje

Dubnová produkce

Filozofická fakulta

Pavlík, M. Morfosyntax francouzské věty. I. Věta jednoduchá. 1. vyd., 160 s.

Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, FF, Philosophica – Aesthetica 18 – 1999. 1. vyd., 149 s.

Fakulta tělesné kultury

Svozil, Z. Kinantropologie 2000. 1. vyd., 175 s. Karásková, V. Zábavná cvičení s mentálně postiženými dětmi. 3., přepracované vyd., 60 s.

Právnická fakulta

Malacka, M. Sborník přednášek. 1. vyd., 114 s.

Pedagogická fakulta

Kratoška, V. Sborník referátů. Úkoly a problematika antropologie zdravotědy na pedagogických fakultách. 1. vyd., 229 s.

Vydavatelství UP

Klapilová, Z. Kapitoly ze sociální pedagogiky. Dotisk 1. vyd., 64. s.

Kusák, P. – Dařílek, P. Pedagogická psychologie – A. Dotisk 1. vyd., 235 s.

Švarný, O. Učební slovník jazyka čínského. 1. vyd., 1312 s.

Hodaň, B. Úvod do teorie tělesné kultury. Dotisk 2. vyd., 109 s.

Stopenová, A. Vybrané kapitoly z elementární geometrie pro stud. uč. 1. st. ZŠ. Dotisk 2. vyd., 42 s.

Vavrdová, A. Vybrané kapitoly k základům vlastivědy. Dotisk 1. vyd., 46 s.

Univerzitní pracoviště informují**Holická Adéla už povečeřela**

V Žurnálu UP č. 28/2000 jsme otiskli článek o Botanické zahradě UP, kterou spravuje Katedra botaniky PŘF UP. Ve skleníkovém areálu této katedry v Olomouci-Holici, o němž jsme se také zmínili, najdeme bohaté sbírky rostlin z celého světa. Založil je zde vrchní zahradník Katedry botaniky V. Všetická, který nás také sbírkovými skleníky provedl. Nalezeme zde především obsáhlou kolekci planě rostoucích cibulovin a hlíznatých rostlin, mez nimiž jsou zastoupeny hlavně brambořky, lilie (některé až z Indie či Mongolska), narcisy či řebčíky. Můžeme zde obdivovat také sbírku sukulentů a orchidejí a mnoho dalších exotických rostlin. Ve skleníkovém areálu Katedry botaniky PŘF UP se nachází rovněž unikátní sbírka více než sta druhů masožravých rostlin, o níž se stará Mgr. V. Rybka. Ten nám ji také spolu se svým kolegou ing. P. Havránkem, CSc., představil. Jejich putavé vyprávění se snažíme v následujících řádkách interpretovat.

Mnoho druhů masožravých rostlin žije v bažinách, protože zde nemá konkurenci jiných větších rostlinných druhů, kterým na rozdíl od masožravce, jež si ve výživě přilepšují lovem, nevyhovuje kyselé prostředí a půda chudá na živiny. Je pro ně typické velké množství životních strategií (výživy, opylování), takže jsou jakýmsi koncentrátem nepřehledného druhového bohatství přírody. Všechny masožravé rostliny jsou schopny fotosyntézy, tudíž na „mase“ nejsou přímo závislé.

V holické sbírce masožravých rostlin najdeme několik druhů špirlic z rodu *Sarracenia*, pocházejících z bažin Severní Ameriky. Tyto rostliny mají duté nálevkovité listy s anatomicky velmi složitou a zajímavou stavbou. Systém trávení potravy je vícetupňový, rostlině jsou při něm nápomocny bakterie v jejím „žaludku“. Na obůstí její nálevky je lepkavá látka, která přiláká hmyz, ten následně padá do nálevky tak hluboko, že se už nemůže dostat ven. V nejužším místě nálevky se do něj pak pustí bakterie specializované na rozklad chitinu a podobných látek. Látky natrávené mikroorganismy se potom dostávají do roztoku, odkud je rostlina absorbuje.

Nálevka špirlice je opatřena víčkem sloužícím k tomu, aby se do rostliny nedostala voda a hmyz nemohl vyplavat ven. Navíc je nálevka opatřena „okénky“ – prosvětlenými částmi, jimiž se hmyz snaží dostat z pasti ven. Okénka jsou ovšem na straně víčka, kde jsou na vnitřním povrchu listu umístěny odlučivé šupiny, s nimiž kořist padá opět dolů. V marné snaze o únik se hmyz vysílá a šance zachránit se pro něj prakticky neexistuje. V přírodě jsou mnohé druhy špirlic specializovány na lov mravenců, uvedl ing. P. Havráněk, CSc. Zkoušel jsem je doma na mravence faraony a skutečně byly velmi aktivní a mnoho jich ulovily. Jejich nevýhodou ale je, že se obtížně pěstují. V holickém skleníku se ovšem špirlice specializují na lov vos, a jak jsme se mohli na vlastní oči přesvědčit, jsou v něm velmi úspěšné. Měli jsme zde možnost obdivovat také špirlice v květu. Systém opylování těchto masožravých rostlin je rovněž velmi zajímavý. Opylovači se totiž do květu mohou dostat pouze jedinou cestou a pak musejí oběhnout celý jeho vnitřek, aby se stejným otvorem dostali zase ven. Tak na sebe nabalí maximum pylu, který zanechají zase v dalším květu. Jak vidno, špirlice skutečně využijí hmyz po všech stránkách. Morfologicky podobným rodem jako špirlice, pocházejícím z horských mokřin Kalifornie a Oregonu, je fantastická masožravá rostlina *darlingtonie*, jejíž pasti mají tvar kobry.

Zvláštností mezi masožravými rostlinami je severoamerická *mucholapka podivná*, která

má list pozmeněný do tvaru sklapovací pasti. Ten je na vnitřní straně opatřen trichomy – chloupky, které při podráždění – doteku hmyzu – vyšlou signál, listy rostliny se okamžitě zavrou a svou kořist uvězní.

Početnou skupinu holické sbírky tvoří také rosnatky z rodu *Drosera*, které rostou i na našich rašelinistích, např. v Rejvízu je to *Drosera rotundifolia* (rosnatka okrouhlostá). Aktivní pohyb rosnatek je velmi pomalý, i když některé se dokáží kolem kořisti pomalu ovinout jako had. Lapací strategie rosnatek je založena na jiném principu než u špirlic. Jsou obaleny chloupky s kapkami lepkavé tekutiny, kterou svou kořist doslova přilepí a následně ji enzymy obsaženými v povrchových žlázkách rozloží. Dokáží ulovit i motýla. Druhová rozmanitost rosnatek je obrovská, jsou mezi nimi i miniaturní druhy, některé zase krásně kvetou.

Další lapací typ představují tučnice z čeledi bublinatkovitých (u nás žijí dva druhy tučnice: na bažinatých loukách *tučnice obecná*, která je silně ohrožená, *tučnice česká* je dokonce kriticky ohrožená), jejichž druhová pestrost je rovněž velká. Tučnice mají různé přizemních listů a na nich žlázky v podobě jakýchsi miniaturních knoflíků obsahující enzymy, jimiž dokáží fixovaný hmyz úplně rozpustit a zužitkovat. Další zástupci této čeledi – bublinatky žijí ve vodě a jejich lapací pasti v podobě měchyřků na listech jsou umístěny pod vodou. V případě podráždění dokáží tyto pasti nasát vodu a s ní i kořist, což bývají různí vodní korýši a hmyz. V ČR roste šest druhů bublinatek, které jsou vesměs velmi vzácné. V okolí Olomouce můžeme najít žluté kvetoucí bublinatku jižní.

Dalším rodem ze sbírky masožravých rostlin Katedry botaniky PŘF UP je tropická *láčkovka* pocházející především z Indomalajsie, která má rovněž řadu druhů. Listy láčkovek mají



V útrokách této špirlice bylo lapeno a zpracováno asi patnáct vos.

charakteristickou konvici, do níž tyto rostliny lapají hmyz. Na Sumatře byly dokonce objeveny druhy láčkovek, které mají tyto konvice ve tvaru klobouku, řekl Žurnálu Mgr. V. Rybka. Konvice obsahuje tekutinu s trávicími enzymy a některé obří láčkovky dokonce dokáží lapit a usmrtit drobné ptáčky.

S masožravou rostlinou, která by dokázala pozřít většího tvora, např. člověka, jak nám to předvedla Adéla, která ještě nevečeřela, se odborníci dosud neseťkali. Pokud by se ovšem některý „šléný“ vědec pokusil takovou rostlinu vyšlechtit, usuzujeme z vlastní zkušenosti, že o spolupracovníky by zřejmě nouzi neměl.

R. Fífková, foto T. Jemelka

Vzpomínky**Stále podnětný odkaz prof. Václava Richtera**

Pod tímto titulem vyšla v časopise Státní památkové péče Památky a příroda v Praze roku 1990 stať o významné osobnosti českých dějin umění a vysokoškolském učiteli, který vychoval celou generaci odborných pracovníků oboru jak na Masarykově univerzitě v Brně, tak i na Univerzitě Palackého v Olomouci. Tehdy připravili Richterovi olomoučtí žáci k počtě svého učitele přednáškový cyklus určený pro studenty i širokou veřejnost.

Dějiny umění patřily k oborům, které po druhé světové válce strukturovaly profil obnovené olomoucké univerzity. Vedením této disciplíny byl pověřen v té době šestačtyřicetiletý V. Richter, odchovanec prof. V. Birnbauma a později i jeho asistent na pražské Karlově univerzitě. Jako rodák z jihomoravské Třeště se ujal prvního odborného úkolu: soupisu památek v okrese Jihlava. Své znalosti jihomoravské architektury využil později v řadě odborných studií z oblastí moravského baroka i z období středověku. Jeho prvním pracovištěm bylo po řadu let brněnské Uměleckoprůmyslové muzeum, kde měl V. Richter za války jako Čech obtížné postavení. Poválečné pedagogické působení, zprvu na Benešově technice v Brně a záhy pak i na obnovené univerzitě v Olomouci, znamenalo docenění Richterovy vědecké práce a poskytovalo mu široké možnosti badatelské činnosti. K prvním debutům na tomto poli patřila Richterova publikace

Raně středověká Olomouc, za níž mu byl v roce 1959 udělen doktorát historických věd.

Dne 31. srpna tohoto roku vzpomene stého výročí narození prof. V. Richtera, DrSc., a současně si připomínáme i bolestnou chvíli před třiceti lety, kdy jsme našeho profesora vyprovázeli na jeho cestě poslední. Dvojí výročí připomněla Katedra teorie a dějin výtvarných umění FF UP 19. května t. r. sympoziem, na němž promluvila řada historiků umění z Brna, Bratislavy, Prahy i Olomouce. K počtě významného olomouckého učitele FF UP z přednesených i ostatních přihlášených příspěvků sympozia samostatný sborník, který vyjde koncem tohoto roku.

J. Maliva

Recept na citovanost

Celkem 163krát je do dnešních dnů citována publikace pracovníků UP J. Veselého, L. Havlíčka, M. Strnáda a spol. z roku 1994 (EUR. J. BIO-CHEM. 224: 771–786). Co výzkumem zjistili, popsali v článku, který nabídl časopisu s vyšším impaktovým faktorem. Časopis článek otiskl, protože jeho obsah splnil podmínku původnosti a objevnosti. Což stворюje vysoká citovanost.

-mh-

Kulturní památky na UP

Z galerie olomoucké univerzity VI



O existenci říšskoněmeckého císaře Josefa I. (vládnoucího v letech 1705–1711) nemají mnohdy tušení ani lidé dosti obeznámení s evropskou a českou historií, neboť tohoto panovníka zastihuje jeho jmenovec, velký reformátor císař Josef II. (vládnoucí v letech 1780–1790). Josef I. se narodil 26. července 1678 jako jedno z deseti dětí císaře Leopolda I. (1658–1705) a jeho třetí manželky, Eleonory z Pfalze-Neuburgu; přežil své starší bratry Ferdinanda Václava (1667–1668) a Jana Leopolda (zemřelého záhy po narození roku 1670). Již roku 1687 byl arcivévodou Josef korunován na uherského krále, v roce 1690 byl na sněmu německých kurfiřtů zvolen římským králem a po smrti svého otce dne 5. května 1705 se stal římskoněmeckým císařem. Na českého krále se Josef I. (shodně jako Josef II. a František Josef I.) nenechal korunovat.

Ve svém dětství zažil Josef I. útěk císařské rodiny z Vídně obležené Turky a její vysvobození díky polské pomoci pod velením polského krále Jana III. Sobieského (1683). Za vlády Josefa I. vrcholilo baroko – mj. se v letech 1705–1714 se uskutečnila sochařská výzdoba Karlova mostu v Praze a v letech 1707–1717 vybudoval František Antonín hrabě Špork v Kuksu kulturní centrum své doby. Náboženské postoje Josefa I. byly tolerantní, jeho vychovatelem byl ostatně koncertista Karel Theodor Otto kníže ze Salmu-Anholdu. Znalosti architektury získal Josef I. od vynikajícího barokního stavitele Jana Bernarda Fischera z Erlachu, výtečně hrál na flétnu a komponoval (bohužel se dochovalo jen málo jeho skladeb), projevoval rovněž nadání pro matematiku a jazyky (učil se německy, francouzsky, španělsky, česky a maďarsky).

Kolem následníka habsburského trůnu se shromáždil tzv. „mladý dvůr“, jehož příslušníci po Josefově císařské korunovaci obdrželi nejvyšší říšské úřady – např. Jan Bedřich Seilern se stal dvorním kancléřem a Jan Václav Vratislav z Mitrovic českým kancléřem. V letech Josefových vlády se habsburské državy rozšířily o zisky z tzv. války o dědictví španělské, na závěr tzv. norské války 1. září 1707 uzavřel Josef I. v Altranštádtu smlouvu se švédským králem Karlem XII., která přinesla protestantům augšpurského vyznání ve Slezsku náboženskou svobodu a vrátila jim 129 kostelů, jež sloužily rovněž evangelikům ze severovýchodních Čech a z východní Moravy. Josefova náboženská tolerance vedla ke konfliktům s papežem Klementem XI. (1700–1721), zostřeným spory o papežská, španělská i jiná léna v Itálii, které vyústily ve vítězství císařské strany v boji o Mantovu a Comacchio. Úspěšné byly díky Josefovou vojevůdci princovi Evženovi Savojskému válečné akce proti Fran-

ci a Bavorsku, ale protihabsburské povstání ve východních Uhrách z roku 1703 (vedené Františkem II. Rákoczym) se podařilo plně pacifikovat teprve po Josefově smrti. Právní dějiny habsburských držav zaznamenávají Josefovo hrdelní řád (Majestas Josephina) z 16. června 1707.

Dobové portréty Josefa I. dosvědčují, že byl na rozdíl od svého otce Leopolda II., pověstného ošklivce, „ve svém mládí vzorem krásy“. I Josefovo portrét v někdejší galerii olomoucké univerzity zachycuje panovníkův podlouhlý obličej s pravidelnými rysy, vysokým čelem a výrazným nosem. Tradiční brnění dekorované řádem Zlatého rouna je doplněno červenou drapeří přehozenou přes císařovo levé rameno a oranžovou šerpou kolem jeho pasu. Velkolepá alonžová paruka za Josefových vlády ještě z módy nevyšla, neobvyklá je ale její bílá barva. Po pravici císařově spočívá na modré pokrývoce zlatá koruna.

S milostnými avantýrami započal Josef I. už ve svých 15 letech; jeho „zhýralosti“ mělo učinit konec manželství, uzavřené 24. února 1699 s Vilemínou Amálií z Braunschweigu-Lüneburgu, mezi jejímiž předky figuruje i pověstná travička Lucrezia z rodu Borgiu. Zdálo se, že nevěsta vyhovuje Josefově náruživosti; dvořané s gusem komentovali okolnost, že mše, jež se měla konat v den po satební noci musela být odsunuta na den následující. K odcizení císařských manželů došlo po smrti vytouženého dědice trůnu Leopolda Josefa už v prvním roce jeho věku. Císař prý během vládních konferencí vyřizoval korespondenci se svými početnými metresami – nejvlivnější z nich byla mladistvá Marianne hraběnka Pálffyová, dcera uherského magnáta Jánose hraběte Pálffyho. V roce 1704 se

u Josefa I. projevila pohlavní choroba (nejspíše syfilis), kterou nakazil i císařovnu, takže se stala neplodnou.

Dne 17. dubna 1711 se Josef I. stal jednou z obětí epidemie černých neštovic; pokud by však nezemřel z této příčiny, záhy by ho stihla smrt jako důsledek onemocnění syfilidou. Zanechal po sobě toliko dvě legitimní dcery (Marii Josefu, provdanou za saského kurfiřta Frídricha Augusta II., a Marii Amálii, provdanou za bavorského kurfiřta Karla Albrechta, v letech 1742–1745 římskoněmeckého císaře Karla VII.), takže na uprázdněný císařský trůn nastoupil Josefovo mladší bratr Karel VI.

Do Olomouce císař Josef I. nezavítal, nezasáhl ani do dějů na zdejší univerzitě. Stojí však za zmínku, že 20. června 1709 ukončil tištěným výnosem vlekoucí se při mezi olomouckým magistrem a biskupskou konzistoří ve věci sporných zasnub Paola Zwiegela a paní Raupové (takové případy spadaly pod církevní soud), přičemž biskupský administrátor Karel Julius Orlík z Lažiska 29. ledna 1702 exkomunikoval svědka pře Ondřeje Boticellu, městského syndika Jana Ludvíka Weinmanna a městského rychtáře Jana Meixnera z Lutychu z církve. Josef I. neještě potvrdil zákrok svého otce ve prospěch městské rady, ale navíc napomenul konzistor, aby napříště zbytečně nepředvolávala zdaleka k jednáním církevního soudu „chudé selské lidi“, kteří by dlouhou nepřítomností mohli být poškozeni ve svém hospodářství – měli být vyslechnuti prostřednictvím vikářů nebo místních děkanů. Je to pěkný doklad raně osvícenských postojů, jež Josef I. reprezentoval a prosazoval.

Doc. Jiří Fiala, CSc.

Informace – informace – informace

Informační exploze – internet – přesycenost informacemi, a přesto o sobě víme velmi málo. Rozhodli jsme se proto překlenout bariéru neinformovanosti a nezalosti o aktivitách Informačního centra jednak formou pravidelného sloupku v každém čísle Zurnálu UP, jednak hodláme navázat na dřívější občasník IC s názvem Informaticon, a v neposlední řadě připravujeme nové www stránky IC UP s přehlednými a aktuálními informacemi. Důvodů pro tyto kroky je velmi mnoho.

Téměř deset let existuje a vyvíjí činnost Informační centrum UP a po celou tuto dobu provází jeho existenci nedostatečná informovanost o tom, co se v oblasti informačního zabezpečení univerzity děje a co konkrétně se akademické obci a ostatním zaměstnancům UP nabízí, ale též jaké jsou plány a vyhlídky. Řada dílčích článků a sdělení na stránkách Zurnálu nedokázala nedostatky a nepřesnost informací o aktivitách IC UP plně odstranit a obsáhlé zprávy se nedostaly dál než k akademickým funkcionářům. Navíc chybí pravidelná zpětná vazba, tj. reakce uživatelů na rozsah a kvalitu poskytovaných služeb. Na druhé straně se však i my potýkáme s absencí fakultních záměrů a potřeb informační podpory v oblasti rozvoje studia a vědeckovýzkumné práce, včetně stanovení nutných priorit a bazálních potřeb pro jednotlivé obory. Podstatná je i odpověď na otázku, zda další rozvoj informační infrastruktury vzdělávání a předpokládaná individualizace studia najde ve všech oborech naplnění, a jestliže ano, tak jak a jakým tempem. Souvisí to s dostupností informačních zdrojů, počtem a vybaveností studijních míst v knihovnách a počítačových studovněch, charakterem vydávaných učebních textů a mediálních opor, rozmanitostí

a hloubkou poskytovaných služeb atd. Současné to však souvisí s rozvíjením plné informační gramotnosti uživatelů, tj. nejen studentů, ale i všech pedagogů a dalších pracovníků UP v návaznosti na koncepci státní informační politiky ve vzdělávání.

-rh-

Hodnocení vědy, platy a univerzitní elita

Chybí nám odvaha dát vynikajícím pracovníkům o 100 % vyšší plat než pracovníkům průměrným a podprůměrným. Mzdová nivelizace je 10 let po revoluci obrovská a není pravda, že nemáme možnost to změnit.

Udělení hodnosti DrSc. musí být vázáno na určitý citační index a faktor impaktu. (...) Něco podobného by mělo platit o profesurách. Jsme bohužel svědky, jak snadno lze někdy oba tituly získat. Nejen že se tím poškozují pověst příslušné univerzity, ale devalvuje to vědu jako celek.

Je třeba vybudovat elitní ústavy a elitní univerzity, kde budou pracovat elitní pracovníci s platy významně odlišnými od platů ostatních.

Co může důsledně hodnocení vědy přinést? Především vytvoření konkurenčního prostředí. Dovedu si představit, jak se děkani fakult a ředitelé ústavů snaží získat elitní pracovníky, protože jen takoví mohou hodnocení těchto institucí zásadně vylepšit. Tak se to děje ve světě a taková situace musí nastat i u nás.

(Výňatky ze článku doc. P. Hobzy, DrSc., *Hodnocení vědy, platová denivelizace a citační index*, Vesmír č. 3/2000, s. 125.)

-mh-

Zkušenosti ze zahraničí

Startování evropského IHP networku: minireportáž

Profesor z Izraele, u kterého jsem dříve pracoval, se nyní pokouší rozjet IHP (International Human Potential) network, živý z prostředků Evropské unie. Výzkum v různých oblastech kvantové mechaniky a kvantové optiky by měl probíhat koordinovaně v několika „uzlových bodech“, Brusel by pak financoval mzdy doktorandů, cestovné náklady na vzájemné návštěvy atd. Předpokládaná tematika obsahuje i otázky kvantových korelací srážejících se atomů, na kterých jsme spolu také pracovali. Můj bývalý šéf mě tedy požádal, jestli bych mohl přijet hostovat na zakládací sezení jeho chytaného networku v německém Kaiserslautern. Zajel jsem tam, a tak mohu poskytnout tuto minireportáž.

Byla to pro mne další lekce z pověstné izraelské asertivity a vůle k „tahu na branku“. Jak sehnat dohromady potřebné lidi ve stejný čas na stejné místo? Nejlépe zdržet je tam, kam je už jiná okolnost shromáždila: v Kaiserslautern v sobotu končí jednání jiného networku, proč tedy nevyužít zkušeností jeho účastníků? Část sestavy tedy pozdržíme do neděle, ostatní laskavě přijedou na nový zakládací „brainstorming“.

„Myslím, že by se to mohlo jmenovat Dekoherece a kvantová informace, co říkáte?“ začíná organizátor v neděli ráno své jednání. Vidím, že si svůj tým vybíral opravdu velkoryse – sedí tu šéfredaktorů dvou optických časopisů, tři špičkoví experimentátoři, jejichž výsledky se velmi často objeví v *Nature* či *Science* a už dnes se jejich dílo řadí ke klasice.

„To přece aspoň trochu souvisí s prací každého z nás, ne?“

„O dekoherenci tu máme tři projekty a na kvantovou informaci ... poslouchej...“ a britský profesor začíná z notebooku předčítat dlouhý seznam. Právě se dozvídám, že je jedním z asi padesátičlenné komise, která se pravidelně sjíždí v Bruselu a vybírá z přihlášených projektů – poslední prý měli asi tři dny na 1200 přihlášek. Název se začíná rodit s obtížemi, jak každý z účastníků sděluje plány své příští práce (a slyším, že jsou to opravdu zajímavé věci, máme se v kvantové fyzice vskutku na co těšit), novopecený koordinátor pak hledá pružné a neobsazené zastřešující téma. Všichni se tu ovšem navzájem dobře znají a vědí o činnosti svých kolegů, ale málokdo sdílí organizační nadšení mého bývalého šéfa a má chuť napasovat svůj příští výzkum do kolony dalšího projektu.

Organizátor však neztrácí energii a pumpuje ostatní k diskusi:

„Jakou taktiku zvolit? Je dobré do toho projektu napsat o možných průmyslových aplikacích?“

„Jenom když je to velice konkrétní, pokud možno doložené smlouvou s nějakou firmou – adresa, telefonní číslo... My jsme to tak dávali v našem posledním projektu,“ odpovídá jeden účastník. „Že ve vedení té firmy je i náš rektor, to jsme tam už nenapsali,“ dodává.

„Já bych viděl jako problém, že jsme z devíti uzlových bodů tři Němci. To může být trochu moc, chtělo by to víc jiných zemí. Navíc nám poslední asi pomohlo, že máme spolupracovníka z Bulharska.“

„To by mělo být v pořádku, já budu mít jako subkontraktora Tomáše. Sice je teď v Německu, ale v Olomouci má pořád ještě místo.“ Konečně se dozvídám, proč jsem vlastně tady – a to jsem ještě nepotvrdil, jestli se networku vůbec hodlám zúčastnit. K předpokládaným zastoupeným zemím zatím patří Izrael, Německo, Británie, Švédsko, Rakousko a Recko.

„Až budeme psát definitivní návrh, mohli bychom využít člověka, kterého si náš institut platí na různá lobování u politiků. Stálo by to za to? Text by mohl formulovat tak, aby to pro ně bylo čtivé, zaujalo je to a nadchlo...“

„Uvažuj takhle,“ oponuje kolega, „v té komisi sedí lidi jako my. Někjaké reklamní blablba je tak leda vytočí, že to pošlou k čertu. Jak vím, nejlépe se hodnotí, když je v tom projektu poznat opravdová intelektuální hloubka. Jsme schopní z té naší nesourodé směsi něco takového dát dohromady?“

„My jsme poslední ty tři nejdůležitější stránky pilovali do detailů několik dní od osmi ráno do půlnoci...“

Setkání se chýlí ke konci, jsou domluveny termíny. Jednotliví účastníci se uvolili napsat na stránku hlavní oblasti, kterým se chtějí v nejbližší době věnovat a které by mohly souviset s tématem nazvaným (řekněme) *Dynamics of matter wavepackets and quantum information...* nebo nějak podobně. Izraelský koordinátor

(nyní bohatší o relevantní zkušenosti svých kolegů) potom rozešle předběžný návrh a ostatní se pak definitivně rozhodnou: buď určitě ne, nebo možná ano.

„Já bych tu rozmanitost témat viděl i jako určitou výhodu, téměř multidisciplinární přístup...“ nešetří optimismem a loučí se koordinátor s kolegy, které připravil o víkend.

Pár zajímavých poznatků mi za tu cestu asi stálo. V EU je zřejmě na dobrý výzkum peněz celkem dost. Když tam ale chce člověk uspět s projektem, bez důkladného know-how zkušenějších kolegů to nejspíš nepůjde. Strategicky zvolení spolupracovníci jsou asi také zapotřebí. Přes všechnu byrokracii a nutné taktizování, dobrý nápad platí zřejmě nejlépe. Že je někdo z Česka, nemusí být zrovna handicap. A drzý čelo i nadále zůstává lepší než poplužní dvůr.

Doc. T. Opatrný,
Katedra teoretické fyziky PFF ÚP
a Friedrich Schiller Universität Jena

Přečetli jsme za vás

Evropan na americké univerzitě

Torzení, že každý je strůjcem svého štěstí, lze v Americe doplnit slovy, že každý student je do značné míry strůjcem svého studijního programu. Většina kurzů je nepovinná, nikdo není přivázan k předepsanému počtu a druhu předmětů, může si vybírat. O, jak bych se byl rád na gymnáziu vyhýbal přírodním vědám a pak na právech mnohým nepřirozeným povědám! Tam jsem nemohl, tady se mižie.

Žák – konzument si vybírá s ohledem na několik kritérií. Nepominutelnou podmínkou výběru je synchronizace: nelze si přece vybrat čtyři přednášky probíhající v týž den a hodinu. Do některých kurzů se nedostane, poněvadž jsou přeplněné. Je-li mu brzké vstávání proti srsti (případ většiny), hodina začínající v osm hodin ráno příliš populární nebude. Při volbě se řídí nejen předmětem, ale i reputací přednášejícího – jak je záživný, jak je přísný.

To zjistí rychle a dost spolehlivě. Studenti pravidelně známkují učitele, výsledky spočítá kompjútr a lze se s nimi seznámit v podrobné brožůře vydávané školou. Otázky typu „Zaslouhou tohoto učitele můj zájem o tomto předmětu vzrostl značně – poněkud – nepatrně – vůbec ne.“ Zájemce se dozví, zda učitel byl vždy připraven, jak přednáší, známkuje, zda u porovnání s jinými pedagogy je vynikající – velmi dobrý – dobrý – jakž takž ujde – je špatný. Brožura obsahuje i podrobnější komentáře, takže se lze dočíst o proslulém vědci na proslulé univerzitě, že jeho schopnost slovního vyjadřování je na úrovni duševně zaostalého nosorožce. Zkušenost mě vede k závěru, že ohleduplnost, a ne zavilost charakterizuje tyto studentské soudy. Mně se vždy dostávalo až lichotivě příznivého hodnocení: mnoha věcí prý znalý cynik se smyslem pro humor, ale při známkování krutá evropská bestie.

Nemáme tu reparáty. Když někdo dostane „F“ (failure) čili nedostatečnou, za bídný výkon nezíská žádný kredit. Horší se mu ale jeho známkový průměr, na němž hodně záleží s ohledem na budoucí kariéru. Na memorování američtí studenti vykládají nejsou. O faktech se zpravidla vyjadřují, že jsou to „trivia“. Namítám jim, že nemohou stavět dům, aniž by byli obeznámeni s cihlami.

Evropští studenti, s nimiž jsem se tu potkal a přechásto trávil plno času debatami ve své kanceláři, měli zpravidla hlubší všeobecné znalosti. Ty ale zpravidla nedovedli při zkouškách uplatňovat. Zkoušky jsou totiž písemné, nejsou na ně zvyklí, mají s nimi potíže. Jako student na Kolumbii jsem je

také měl. Než jsem se do této země přistěhoval, žil jsem v přesvědčení, že písemné zkoušky jsou přece svou prapodstatou snazší než zkoušky ústní. Mám víc času přemýšlet, nikdo mě nemůže chytit za slovo a pak se poverzně radovat z mé neznalosti.

Chyba, chyba, velký omyl. Ústně lze sice mnohé okecat, z nepříjemného tématu vybruslit, kdežto „scripta manet“ – jednou je to na papíře, důkaz znalosti či neznalosti je tak dán. Příklad: dostal jsem se na značně obsáhnou zkoušku v oboru „History of Political Philosophy“. Pramálo připraven, nicméně jsem si věřil, že úkol zdołam oblafnutím, pepřením citátů v latině, ba i ve starořečtině. Po zkoušce se mé kolegové ptali, jak se já, vzdělaný Evropan, cítím – bude to výběrná?

Jedna minus, rozhodl jsem se. Houby. Propadl jsem, poněvadž okecávání ve formě písemné (ona „scripta manet“) se ale vůbec nepovedlo. Poprvé (a naposled) jsem kdy dostal kardinální pětku.

Ústní zkoušky jsou výjimkou, nutno se jim podrobit jen při zdolávání té nejvyšší, doktorské mety. Jaký to ale rozdíl od zkušenosti kdysi na Karlově univerzitě! Tam když kandidát nevěděl, examinátor se na něm pásl, topil, zesměšňoval. Když jsem ale na Kolumbii nedovedl zvládnout otázku, profesor přišel s ujistěním, že si z toho nemám co dělat, že ani ten nejmoudřejší neví všechno, a přisedal na jiné téma. Hanebně se tehdy z oněch závěrečných pěti examinátorů zachoval pouze jeden, totiž Zbigniew Brzezinski. Nebylo se co divit, ošak je to Evropan.

O. Ulč, Britské listy,
<http://blisty.internet.cz>,
výběr nejzajímavějších článků z poslední doby.
(Redakčně zkráceno)

...nemohou mít nic proti těm (badatelům – pozn. -mh-), kteří se dostali do takových hloubek, že již ani není slyšet klepání jejich kládek (...) uklidňuje, že jsou většinou též odborně dobře hodnoceni skrze to, jak se vzájemně znají, čtou a citují. Jen nemožní z nich (jejich jména se zpravidla stanou populární) dovedou občas vylézt na povrch a vyprávět tam o svých objevch. Vyprávět znamená předvést tajemství a dovolit těm, kdo mají zájem, aby spolu-prožili kus radosti z jeho odhalení. Je jen velmi málo takovýchto vyprávěčů.

(I. M. Havel, Vesmír 79, únor 2000, str. 63)

Studentská rubrika

Studenti PdF UP v polském Opolí

Ve středu 12. 4. se konal v polském Opolí 6. ročník *Mezinárodního semináře studentů pedagogických fakult* na téma *Výuka cizího jazyka na ZŠ*. Pod vedením doc. D. Holoušové, CSc. (vedoucí vědeckého kroužku studentů učitelství 1. stupně ZŠ PdF UP), se semináře zúčastnilo také deset studentů oborů učitelství pro 1. stupeň ZŠ a učitelství pro 1. stupeň ZŠ v kombinaci s cizím jazykem PdF UP. V úvodu semináře se polští studenti představili pásmem básní a písní, které interpretovali nejen ve světových jazycích, ale dokonce i v češtině. Jejich vystoupení doprovázela hra na klavír a příčnou flétnu. Obzvláště vesele zapůsobil přednes básně, kterou si sám v češtině napsal Mgr. S. Tobola. Ta odbourala i počáteční nervozitu všech studentů. Následovala uvítací řeč děkanky prof. A. Borské a poté promluvil i doc. D. Holoušová, CSc., která pozvala všechny přítomné na další setkání do Olomouce.

Ve svých referátech pak studenti seznamovali posluchače s výsledky vlastních výzku-

mů, které se týkaly např. oblíbenosti školní docházky u žáků, přípravy budoucích učitelů či výuky cizích jazyků u nás, v Polsku a ve Švédsku. Studenti PdF UP přednesli šest referátů týkajících se přípravy studentů učitelství 1. stupně ZŠ pro výuku cizího jazyka, studia učitelství 1. stupně ZŠ s německým a anglickým jazykem, pedagogické praxe studentů učitelství 1. stupně ZŠ v kombinaci s německým a anglickým jazykem a výuky cizích jazyků na 1. stupni ZŠ ve Švédsku.

V následné diskusi se hovořilo o rozdílech výuky na pedagogických fakultách v České republice a v Polsku. Po skončení semináře jsme si prohlédli město, navštívili jsme katedrálu Sv. Kříže a františkánský kostel, nejzajímavější pro nás však byla prohlídka krypty Piastowců.

Naše setkání s polskými kolegy bylo zajímavé a přínosné a už nyní se těšíme na další.

L. Swaczynová a K. Hejđová,
studentky 3. ročníku PdF UP

(Redakčně kráceno)

Historická exkurze v Krakově

Ve dnech 13. – 14. dubna proběhla exkurze studentů Katedry historie FF UP v polském Krakově. Akci zorganizovala R. Slabáková spolu s dalšími členy katedry.

První den jsme absolvovali náročnou prohlídku historického centra Krakova a byli jsme uchvázeni velkolepým dojmem, jaký na nás toto starobylé město udělalo. Kdo v Krakově byl, tak jistě ví, o čem je řeč: procházka od královského zámku Wawel, tyčícího se nad řekou Vislou, přes hlavní náměstí až k barbákanu se sice nevyrovná pražské Královské cestě (má stejný název), je ale přesto výjimečná. Je zde možné obdivovat nejen kamenné památky, ale Krakov je i městem studentů a ti vytvářejí atmosféru podobnou Olomouci. Člověk se může jen tak brouzdat uličkami a pozorovat okolní život. Pak může narazit třeba na starou budovu Jagellonské univerzity (první v Polsku – založena 1364), která je spjata s spoustou významných jmen, z nichž Čechu nejnámější je jméno Mikuláše Koperníka.

Samostatnou kapitolou jsou krakovské chrámy. Pomineme-li intenzivní duchovní život, který ale není možno přehlédnout, člověka tyto stavby osloví monumentální krásou, ale i intimní atmosférou přítmi pod gotickými oblouky. V hlavním farním krakovském kostele Panny Marie se nachází perla středověkého sochařství – pozdně gotický oltář od Veita Stosse; katedrála sv. Václava (!) na Wawelu zase sloužila jako hrobka polských králů. Našince překvapí, že tyto dominanty města jsou vybudovány převážně z cihel. Posledním bonbónkem dne byla prohlídka židovské čtvrti Kazimierz, kde se nachází několik synagog a námi navštívený židovský hřbitov.

Jak se stává tradicí na Katedře historie, každý účastník zájezdu si měl připravit krátké povídání o navštěvovaných místech, takže jsme my historici, jak se říká, „nezůstali na suchu“. Takto obohaceni, ale i unaveni složili jsme své kosti na vysokoškolských kolejích, jenom největší odvážlivci se večer vydali na prohlídku nočního Krakova.

Druhý den dopoledne byl volný program, který většina z nás využila k návštěvě vnitřních prostor královského zámku, které patří mezi tradiční prohlídkové okruhy všech polských vlastenců (což jsou všichni) a opravdu

zaručují hluboký zážitek. Z Krakova jsme odjžděli s vědomím, že náš pobyt byl příliš krátký na to, aby člověk toto město opravdu „prožil“. Čekalo nás ovšem ještě jedno z nejslavnějších míst v Polsku – solné doly Wieliczka, kde jsme strávili dvě hodiny prohlídkou podzemních prostor vzniklých těžbou soli, zakončenou šílenou jízdou rychlovýtahem v hornických kabinkách. Cestou k hranicím jsme se ještě zastavili v nejstarším polském klášteře jménem Tyniec, kde nás ochotně provedl jeden bratr benediktýn.

Je tristní, že naše znalost polských dějin je všeobecně malá. Návštěva Krakova by určitě každému tuto mezeru pomohla vyplnit a také by vyvrátila představu, že Polsko je nezajímavá země.

-ms, jš-
foto archiv autorů



Philosophia 2000

Ve dnech 11. – 14. května proběhla v Litomyšli studentská konference a pracovní seminář *Philosophia 2000*. Setkali se zde studenti a pedagogové kateder klasické filologie, klasické archeologie a historie filozofických fakult českých a slovenských univerzit. Výučující představili jednotlivé katedry, seznámili se souběžnou činností (odborné časopisy, granty, exkurze) a studenti přednesli referáty, větší shrnutí jejich vědeckých prací. Zazněly

... a příští týdny...

30. KVĚTEN

Aula FF UP, Křížkovského 10, 13.30 hod.: Univerzita třetího věku. Slavnostní ukončení studia.

30. – 31. KVĚTEN

Právnická fakulta UP, tř. 17. listopadu 6, Olomouc: Širokopásmové sítě a jejich aplikace. Mezinárodní konference. Pořádají ČESNET, z. s. p. o. Praha, IC UP a Centrum výpočetní techniky.

Teoretické ústavy LF UP, Hněvotínská 3, 16.00 hod.: Přednáškový večer Kliniky psychiatrie a lékařské psychologie LF UP a FNO. Pořádá Spolek lékařů v Olomouci.

5. – 9. ČERVEN

Ústav preventivního lékařství LF UP: Letní škola epidemiologie. Seminář. Pořádá LF UP a Státní zdravotní ústav Praha.

6. ČERVEN

Olomouc-Hynkov: Akademické mistrovství ČR ve vodním slalomu a sjezdu. Pořádá AC FTK UP.

7. – 9. ČERVEN

Slovanský dům, Hynaisova 11, Olomouc, 8.00 hod.: 63. kongres České společnosti otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku, v jehož rámci proběhne XII. Chvojkův den. Pořádá Klinika ORL LF UP a FNO.

8. – 10. ČERVEN

Teoretické ústavy LF UP, Hněvotínská 3, Olomouc: XIV. olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí. Konference. Pořádají UP, Hematologická společnost ČLS J. E. Purkyně, Spolek lékařů v Olomouci, Hemato-onkologická klinika LF UP a FNO a Haimaom, nadace na podporu transplantace kostní dřeně.

-red-

Upozornění redakce

Upozorňujeme čtenáře, že vzhledem k nastávajícímu zkouškovému období bude univerzitní týdeník do konce tohoto akademického roku vycházet v následujících termínech: 9. 6. (uzávěrka 6. 6.) a 23. 6. (uzávěrka 20. 6.).

-red-